

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravištvu sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

»Naša Straža« izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravištvostvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštne proste. Telefon interurban št. 113.

96. številka.

MARIBOR, dne 9. oktobra 1925.

Letnik I.

Vlad. Pušenjak.

Državni proračun.

Zadnji čas poročajo vsi listi, da je sestavljen državni proračun in da se v kratkem predloži narodni skupščini, oziroma najprej finančnemu odboru v pretres. Nobeden list pa ne poroča, ali so gotovi tudi računski zaključki prejšnjih let, kateri bi se morali v smislu jasnih določb zakona o državnem računovodstvu in ustave ob enem s proračunom predložiti. Parlamentu je spet odvzeta možnost kontrolirati, ali so se krediti res uporabili za svrhe, za katere so bili po proračunu določeni, ali in v koliko so se prekoračili, ali in v koliko se niso izplačali za prečanske kraje določeni krediti, odvzeta je možnost točno ugotoviti, v koliko so dohodki iz posameznih pokrajin prekoračili proračunane svote, oziroma zaostali za njimi, kako napredujejo, oziroma padajo dohodki, kako je rentabiliteta državnih podjetij itd. Brez računskih zaključkov prejšnjih let je kontrola parlamenta iluzorična, se ne more sestaviti realen proračun; posledice ne izostanejo, kar dokazujejo naknadni in izredni krediti l. 1923 in l. 1925. Vsi ti ogromni krediti bi bili nepotrební, ako bi pri sestavi proračuna bili na razpolago računski zaključki. Naš finančni minister bi moral slediti vzgledu Čehoslovaške, katera je že meseca septembra — pred volitvami — predložila v pretres proračun za l. 1926 in sicer ob enem z računskim zaključkom za l. 1923, pri nas pa smo dobili v roke rač. zaključek za l. 1914, za poznejša leta pa le obljube, da se bodo računski zaključki predložili.

Kak bo novi proračun, ali bo večji ali manjši kot redni proračun za l. 1924-25? Slišijo se razni glasovi, a točnega odgovora na to vprašanje ne more nikdo dati, ker vlada še ni objavila končnih števil, menda še v finančnem ministrstvu — izvršujejo zadnje korekture. Pri nas se namreč proračun ne sestavlja na podlagi stvarnih potreb, temveč se po ugotovitvi dohodkov v posameznih ministrstvih toliko kreditov črta ali zmanjša, da odgovarjajo stroški dohodkom. Posledice se dobro pokažejo, zmanjšani krediti ne zadostujejo za celo leto, treba naknadnih ali izrednih kreditov, ali pa se izplačila, ki so po zakonu utemeljena, kakor n. pr. podpore za vzdrževanje cest, bolnišnic, nagrade katehetom itd. ne izvrše. Po vzgledu drugih držav in z ozirom na zvišano vrednost dinarja bi se moral proračun za l. 1926-27 zmanjšati, a ne zvišati. Potrebno pa je zmanjšanje tudi radi tega, ker je obremenitev ljudstva doseгла svoj vrhunec in se že letos težko iztirjujejo predpisani davki. Davčna bremena treba znižati, ako se hoče obvarovati neštevilno eksistenc propada, ako se hoče preprečiti grozeče obubožanje ljudstva. Da se doseže zmanjšanje budžeta, treba iz istega izločiti vse kredite za investicije (gradbe železnic, novih cest, raznih poslopij itd.) in za iste oskrbe dolgoročno inozemsko posojilo. Nikakor namreč ne gre, da bi se redni dohodki države uporabljali za namene, kateri pridejo v prid generacijam, za nove ustanove, ki bodo služile državi ne samo v proračunskem letu, ampak dolga desetletja. Vse javne korporacije se v svrhu investicij poslužujejo posojil, njih vzgleda mora posnemati i država. Dočim je bilo l. 1923 v naši državi 180 tisoč državnih nameščencev, znaša sedaj njih število 270 tisoč, med temi mnogo nameščencev brez vsake, oziroma brez zadostne kvalifikacije. Skrajni čas je, da se enkrat določene točno število državnih nameščencev in se država iznebi vseh onih nameščencev, ki nimajo predpisane kvalifikacije. Nikdo ne ve, koliko imamo penzionistov, a njih število je ogromno. Ker se pri nas pogosto menja vlade, katere uradnike, ki pripadajo drugim strankam, pošiljajo v pokoj, narašča strahovito število upokojencev, kar povzroča državi ogromna bremena. Pri uradniku se naj upošteva usposobljenost, a ne pripadnost h kakoli politični stranki, brez predpisanega števila službenih let se naj ne upokoji noben državni uslužbenec. Ogromne stroške povzročajo državi komisije, za vsako malo nabavko se ustanovi komisija z visokimi dnevnici, za stvari, ki bi se lahko pisemnim putem rešile, treba komisije, kratkomalo — brez komisij pri nas nič ne gre. Mnogo krivde ima pri tem naš zakon o državnem računovodstvu, ki je zastarel in silno otežkoča naše državno gospodarstvo. Državni proračun se lahko zmanjša, ako se zmanjšajo pretirani izdatki za vojaštvo in znaša stalni kader le 109.000 mož, kakor določa proračun, a ne 170.000 mož, kakor znaša sedaj po izjavi samega vojnega ministra v finančnem odboru.

V proračunu je mogoče doseči zmanjšanje raznih navedenih in še drugih izdatkov, kakor n. pr. z reduciranjem 18 ministrstev na 10 itd., mogoče je pa tudi znatno zvišati državne dohodke. Najprej treba napraviti red v upravi državnih monopolov, katera bi pri boljšem gospodarstvu lahko dala državi znatno večje dohodke, kakor jih daje sedaj. Znano dejstvo je, da je država slab gospodar, da državni birokratični aparat ni prikladen za vodstvo gospodarskih podjetij, da manjka trgovski duh, da je kalkulacija nezadostna, da se ne upoštevajo veljavni trgovski principi. Ta dejstva so bila merodajna za finančni odbor, da je pri pretresu proračuna za l. 1922-23 sprejel predlog, da se državna podjetja (šume, rudniki, tovarne, veleposestva) dajo v eksploatacijo privatnim družbam, v katerih bi imela

država nadpolovično večino delnic. Državna podjetja bi se vodila po trgovskih načelih, zasebniki bi preskrbeli za investicije in eksploatacijo potrebni kapital, katerega nikdar ne da država v zadostni meri, in dohodki države z teh podjetij bi bili znatno večji. Ako se dohodki iz državnih podjetij zvišajo, se bodo lahko znižali neposredni in posredni davki, katerih ljudstvo več ne zmaga, se bodo odstranile zapreke, ki ovirajo napredek vseh stanov.

Navedena načela bomo zagovarjali pri proračunu, ki pride v razpravo, dolžnost vlade pa je, ako hoče odstraniti gospodarsko krizo in zboljšati življenjske pogoje najširših slojev ljudstva, da upošteva ta načela.

Politične beležke.

Politična sezona se odpravlja. Radikalni veteran Aca Stanojevič se je zopet pojavil v Beogradu. Pojavi se ob vseh krizah, mogoče je pa sedaj prišel samo radi tega, da Radič pod izgovorom njegovega obiska ne bo vdiral v Srbijo ter motil srbskih seljakov. Stjepan Radič je prispel v Beograd v sredo zjutraj — s svojo soprogo in v salonskem vozu svojega seljaškega ministra seveda. Ob prihodu proti svoji navadi ni dajal nobenih izjav. Precej so ga že disciplinarali. Nad dve uri je bil avdijenci pri kralju, popoldne je pa sprejemal novinarje, ki se pa povabilu niso več bogve kako odzvali. Radič je govoril ali bolje rečeno ponavljal svoje proslave RR. sporazuma, glede avdijence je dejal, da je predlagal, naj se ustanovi poseben oddelek v zunanjem ministrstvu za izseljeništvu z državnim podtajnikom na čelu, naj bi se posojilo v Ameriki najelo pri naših izseljenicah, da bo to notranje in ne zunanje posojilo itd. Končno se je pa še zelo nadežno izrazil glede svojega vstopa v vlado. — Pašiču so poslali naproti salonski voz. Izgleda, da je bil tako povabljen v Beograd, da se mora odzvati. Mnogo se govori o demisiji vlade. Najbrž bo izmenjan prometni minister Radojevič, nekaj se govori tudi o odstopu finančnega ministra Stojadinoviča in o njegovem predsedanjem v diplomatsko službo, najbrž pa bo demisija — če do nje sploh pride — samo formalna in bo ostala RR vlada za nekaj časa z eventualnimi malimi spremembami. — tgr

Čakanje na Pašiča. Ko je bil Pašič še v Karlovih Varah, se je napovedovala njegova vrnitev za prvo polovico septembra, na to za konec septembra in potem se je čez nekaj časa zatrdjevalo, da se Pašič na vsak način vrne do 8. oktobra. Sedaj pa poročajo mnogi listi, da se vrnitev lahko še zavleče, izraža se pa nada, da se vrne prav gotovo še pred 20. oktobrom, ko se začne skupščinsko zasedanje. Mnogi pa pravijo: Jasno je, da se Pašiču ne ljubi v Beograd in da bi rad še nadalje ostal daleč proč od vladnega sporazuma in da bi se brez njega, kakor pred velikimi skupščinskimi počitnicami dvanajstine in tiskovni zakon, sprejeli še drugi zakoni. Ko bi imeli enkrat radičevci kot vladni zavezniki na sebi dovolj odgovornosti, bi se pa Pašič zopet pojavil, ustvaril kako krizo in potem za njo kako novo situacijo. — tgr.

Svrha nove Radičeve politike. Radičevski listi pristočno razkrivajo, zakaj je Radič zavrgel svojo sedemletno politiko in postal centralist. Tako je »Jutarnji list« pisal, da je bil Radič poslan v Ženevo, da »se mu izkaže zaupanje cele države in da se mu da prilika v inozemstvu s svojimi besedami in s svojo osebnostjo potrditi vse to, kar je njegova stranka zatrdila v Beogradu, zlasti g. Pavle Radič s svojo izjavo od 27. marca.« — Takoj nato pa pravi isti list, da je Radič to »svojo misijo popolnoma izvršil in da radi tega s popolno pravico pričakuje nadaljnja priznanja od države in tudi sodelovanje pri nadaljnjem delu vlade.« — Radič torej terja od radikalov nagrado ali plačilo za svoje usluge. Pavle Radič, Šuperina, Nikič in Krajač so za svoje delo v Beogradu od 27. marca naprej že dobili plačilo v obliki ministrskih foteljev. Po pravih navadnega kupčevanja zahteva ravnotako plačilo tudi Radič za sebe. Radič hoče postati minister in če bi tudi postal, se bode svet le moral vprašati, kaj pa dobiva hrvaški narod, kaj imajo Hrvati od nove Radičeve politike. Odgovor je: nič in zopet nič. Preganjani še niso dobili nobene odškodnine ali zadoščenja, nobena krivica se še ni popravila, pač pa se dogajajo nove nepravilnosti po načrtih, ki so jih v svojih resorjih zapustili samostojni demokratiški ministri. Če Radič tudi dobi ministrski fotelj, ne dobi narod ničesar. Upamo, da ljudstvo ve, da oni, ki dobijo za kake usluge ministrsko mesto, ne morejo dati narodu ničesar. Tako je pričakovati, da bo Radič, če dobi od radikalov zaslužen fotelj, dobil od naroda zaslužen preziranje in obsodbo. — tgr.

Izbruh šovinizma. Ker je potrebno, da se ve, naj sledi zopet ena cvetka iz šovinističnega »Beogradskega Dnevnika«: »Če ne bi bilo Srbije, bi Hrvati danes bili ali pod Madžarsko ali pa pod Italijo. Pa tudi zdaj, čim bi enkrat izgubili protekcijo Srbije, bi takoj padli ali pod Madžarsko, ali pa pod Italijo. Hrvati pa to mnogokrat izgubijo iz vida in mesto da so hvaležni Srbiji in mesto da Srbijo proslavljajo, jo čisto blatijo in se celo združujejo s sovražniki Srbije, da podkopajo njeno moč in zmanjšajo njen pomen v svetu. Srbija se pa kljub temu drži, njena moč je vedno

večja, njen pomen v svetu vedno bolj raste in ona je danes najvažnejša država na jugovzhodu Evrope. Res je, ona je zapustila svoje staro ime, uradno se ne imenuje več Srbija, ampak na ljubo Hrvatim in Slovencem se naša današnja država imenuje kraljevstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Stvarno se pa ta nova država drži samo v toliko, v kolikor je Srbija, močna je samo toliko, v kolikor je Srbije, ker Hrvati in Slovenci nimajo kakšnega pozitivnega značaja in pomena za usodo naše sedanje države, ker se večkrat ravno nasprotno kamen spoditke za to državo radi svojih separatističnih tendenc. Naša država bi bila mnogo sigurnejša in močnejša, če v njej ne bi bilo Hrvatov in Slovencev, če bi bila samo Srbija. Mi smo pa vzeli za vrat Hrvate in Slovence in moramo jih držati ter braniti pred sovražniki, ki bi jih takoj požrli, če ne bi bilo našega varstva.« — Za take šovinistične izbruhe je bilo treba vedeti, da se lahko marsikatera stvar pravilno presodi. Hvala Bogu, ljudje Cicvaričevega tipa (izdajatelja in urednika tega lista) niso v večini, a kolikorkoli jih je, so prav glasni in predrzni ter se moramo čuditi, da se jim tako pisanje in govorjenje ne zabrani po določilih zakona, ki prepovedujejo in kaznujejo širjenje in netenje plemenskega razdora. — tgr.

SDS proti radikalom.

Šef samostojnih demokratov g. Svetozar Pribičević se je v svojem zagrebškem listu »Riječ« ogorčeno razpisal o sedanji vladni zvezi pod naslovom »Nepošten, nemoralen in nepolitični sporazum.« Namen tega članka je, ogorčiti prečanske Srbe proti radikalom iz Srbije. Radikalni stranki se očita, da je izdala prečanske Srbe »frankovskim in radičevskim vragom in satanom« radi svojih strankarskih interesov. Potem se poskuša dokazati velika vrednost samostojno-demokratske skupine. Najprej se trdi, da je Davidović v svrhu svojega sporazumevanja z Radičem žrtvoval »najboljše, najbolj navdušene, fanatične in najbolj bojevitne trupe« v svoji stranki.

Ta »sijajna in junaška trupa« so seveda samostojni demokrati. Takoj nato se pa razkrije še druga vrlina te navdušene in junaške trupe, ko se pravi: »Ali niso radikali po viteškem našem obnašanju in sodelovanju v skupnem boju in po izvojevanju skupni zmagi potuhnjeno za našimi hrbti in proti volji svojih volilcev v prečanskih krajih napravili sporazum z Radičem?«

Samohvala je silno zgovorna, a tudi silno nedosledna. Prvič Davidović ni žrtvoval svoje najboljše »trupe«, ampak skupina g. Pribičevića je za hrbtom večine enotne demokratske stranke vodila pogajanja z radikali in ko je bil Pašič enkrat pri volji, da da uskokom toliko in toliko ministrskih mest, se je ta trupa ali skupina sama ločila od enotne stranke, vstopila v službo radikalne stranke in zasedla dogovorjena vladna zavezniška mesta. Če je kaj potuhnjene in zahrbtnega, potem je gotovo ta korak samostojnih demokratov v popolni meri.

Samostojni demokrati pa sedaj radikalom očitajo potuhnjeno in sklepanje sporazumov ali iskanja vladnih zaveznikov iz strankarskih interesov. Radikali so vendar tudi nekaj s samostojno Pribičevićovo skupino napravili sporazum ali vladno zvezo iz strankarskih interesov, in ko je Pribičevićeva družba tedaj za to celo prosila, nima danes nobene pravice zmerjati radikalov, ker so si zopet iz strankarskega interesa poiskali druge vladne zaveznike.

Radikalom iz Srbije očita tudi g. Pribičević, da takoj pozabijo na vse, kar se tiče nacionalnih Srbov in Hrvatov (namreč onih, ki so v samostojni demokratiški stranki) iz prečanskih krajev. »Naj se nad temi nacionalnimi elementi zagrešijo še toliko zločinov, vse se pozabi«, piše g. Pribičević. »Zakaj pa Davidović Pašiču ničesar ne pozabi in odpusti, zakaj radikali na to ne pozabijo, kar so liberali delali pred 40 leti? Zakaj ena »roka« drugi ničesar ne odpusti in ne pozabi, pa naj so še tako težke zunanje in notranje razmere?« — S tem hoče šef samostojne demokratske stranke povedati, da tudi njegovi »nacionalni« elementi ne smejo in ne morejo ničesar pozabiti. To je že več kakor smešno, ko je vodstvo samostojne demokratske skupine tako silno pozabljivo pri svojem delovanju in ko pri tem, kar danes počenja, pozablja na vse ono, kar je bilo včeraj. Besede in dejanja preteklih dni bi samostojni demokrati hoteli imeti s kredo napisana na kako tablo, da se lahko vsak čas vse zbrše in na istem mestu kaj novega napiše. Slepá vera v pozabljivost javnosti izhaja lahko le iz abnormalnosti. Javnost je sicer tudi pozabljiva, a tako pozabljiva ni bila nikdar in nikdar ne more biti, da ne bi vedela, da so samostojni demokrati ravno tako, kakor sedaj, že večkrat poprej zmerjali radikale, dokler niso bili sprejeti v vlado. Pozabljivosti je treba pripisati, da mnogi ne vedo ravno kedaj in kolikokrat je že bilo tako zmerjanje, splošno je pa le v najtrdnjšem spominu, da samostojni demokrati vedno zmerjajo radikale, če niso z njimi na vladi.

Če so pa na vladi, se vladnim zaveznikom vsaka nezakonitost šteje v čast in voditelji samostojno-demokratske stranke so celo tako dobri, da od svojega »viteštva«, »čiste nacionalne zavednosti«, navdušenosti itd. oddajajo žarke in sijaje tudi radikalom ne glede na to, da so jih že in da jih še bodo grdo ozmerjali.

Sukno za plašče - ranglane - suknje v vseh modnih barvah

JESENSKE NOVOSTI
v original angleškem suknu
v veliki izbiri se kupi najceneje pri
FRANC MASTEK, MARIBOR, GLAVNI TRG 16

Na koncu vprašuje g. Pribečević radikale, kaj bi bilo, če bi prišla država v vojno nevarnost in če bi se morala tedaj nasloniti na radičevce. Sam odgovarja, da je to nemogoče, trdi, da radičevci niso zanesljivi, skozi vrste njegovega vpraševanja in odgovorjanja pa da razumeti, da so njegovi »nacionalni« elementi edino zanesljivi, a da se ne sme šaliti z njimi, ker ničesar ne pozabijo. Prav vesela je še njegova napoved, da bo zrušil »trohno starih strank v južni in mučeniški Srbiji.« Po mnenju g. Pribečevića je radikalna stranka torej v treh mesecih postarala do trohno, dočim je poprej, ko so bili še samostojni demokrati na vladi, bila prav čila in mlada kljub svojemu 50letnemu obstanku in vsem spremembam, ki jih je doživela. — tgr.

Po svetu.

Užaljeni fašizem. Ko je avstrijski parlament razpravljal o novih določbah sveta Zveze narodov, je socialistični poslanec dr. Ellenbogen v svojem govoru ugotovil, da je Liga narodov ustanova z velikim pomanjkanjem upliva in odločnosti. Malim narodom in takozvanim »premaganim« državam daja odločne in stroge naredbe ter nalaga obveznosti, pred takozvanim zmagovitim državam in velesilam se pa doslej še ni pokazala ne samo nobena odločujoča moč, ampak tudi nobena uplivenost Zveze narodov. Posebno značilen primer je bila pred leti zadeva Krfa. Razbojniški napad na italijansko razmejitevno komisijo je italijanska fašistovska vlada enostavno navalila na odgovornost grške vlade ter vzela za pretvezo svoje zasedbe Krfa. Ta zasedba je bila proti vsem določilom mednarodnega prava in proti vsem pravilom Zveze narodov, a kljub temu je Zveza narodov kapitulirala pred fašistom Mussolinijem ter pustila Italijane na Krfu, dokler in kakor so sami hoteli. Govornik je ostro napadal italijansko fašistovsko vlado tudi radi zatiranja narodnih manjšin, nazivajoč fašiste roparjem. Radi tega govora je italijanski poslanik na Dunaju takoj protestiral pri avstrijski vladi in avstrijsko zunanje ministrstvo je podalo opravičilno izjavo. Mussolini se pa s tem ni zadovoljil, temveč zahteva, da pošlje Avstrija posebno obžalovalno noto italijanski vladi. — tgr.

Višek fašistovske diktature v Italiji. Fašistovski listi napovedujejo, da bo v kratkem času sprejet zakon, ki bo še povečal moč in oblast predsednika vlade in fašistovske stranke Mussolinija. Vladni predsednik bo za svoja dela odgovoren samo kralju in tako bo parlament brez vsakega pomena in veljave. Z drugo zakonsko odredbo se bo lahko vsem Italijanom, ki bivajo v inozemstvu, odvzelo italijansko državljanstvo, če se izkažejo kot nasprotniki vlade ali boljše rečeno vladajočega fašizma. — tgr.

Generalska diktatura v Grčiji. Militarizem je največja nesreča za Grčijo. Velika truma višjih in najvišjih oficirjev je spravila pred leti Grčijo po želji Anglije v boj s Turki in ko se je ta vojna za Grčijo usodopolno končala, militaristična klika ni postala skromnejša, ampak še bolj oblastna in je to strašno nesrečo izrabila, da si pridobi neomejeno oblast nad deželo. Generali so vso krivdo zvalili na ministre civiliste, postavili jih pred preki sod in jih ustrelili, potem pa prevzeli vladno v svoje roke. Ta vlada je napisala lepa gesla v svojih proglaših, a se je takoj videlo, da se notranje razmere ne bodo zboljšale in da bodo nastale nove krize vsled neizogibnega tekmovanja med vladajočimi generali. Prav kmalu so se generali porazdelili na dva tabora: na monarhiste in republikance in če so se tudi med seboj pobijali, je vendar imelo največ škode civilno prebivalstvo in cela država. Že dolga leta kaže največ oblastniškega pohlepa general Pangalos, ki je končno dosegl, da je postal predsednik grške republikanske vlade. Končno je razpustil tudi parlament in sedaj je šef republikanske unije Papanastaziju, ki je pravzaprav spravl generala na vladno, prihitel v Atene in izdal proglas na narod radi samovolje vladnega predsednika. Po seji voditeljev republikanske unije so prinesli mnogi atenski listi proteste proti delovanju vladnega predsednika in proti njegovim očitnim namenom, da hoče uvesti vojaško diktaturo. General Pangalos je odgovoril na to s prekim sodom, s cenzuro in zaplenbo listov in z aretacijo Papanastazija in nekaterih njegovih pomočnikov. Nekateri ministri so v znak neodobravanja podali ostavke in kakor izgleda, tudi državni predsednik ne soglaša s predsednikom vlade. Med aretiranci so tudi trije generali in sedaj se bodo zopet v Grčiji višji oficirji razdelili na dva tabora: eni za Pangalosa, drugi proti njemu in začele se bodo težke krize ali pa celo poboji. — tgr.

Iz Slovenije.

Dr. IVAN ŠUSTERŠIČ UMRL.

Od kapi zadet je umrl v sredo zvečer znani dr. Ivan Šusteršič, bivši voditelj SLS, večletni deželni glavar kranjski, državni poslanec itd., star 62 let.

Dr. Ivan Šusteršič je bil rojen v Ribnici dne 29. maja 1863. Študiral je gimnazijo v Kranju in Ljubljani pravo na dunajski univerzi in je pozneje otvoril odvetniško pisarno v Ljubljani. V državni zbor je bil prvič izvoljen leta 1896. Od tedaj naprej je do prevrata stal na čelu kat. narodne oziroma Slovenske ljudske stranke. Od leta 1912 je bil kranjski deželni glavar. V tej lastnosti ga je zalotil prevrat in je bil tako zadnji glavar

vojvodine Kranjske. Po prevratu je živel nekaj časa v Švici in na Tirolskem, leta 1922. se je vrnil domov in leta 1923. je zadnjič kandidiral.

V zgodovini Slovencev bo ostal rajni zabeležen kot ena najbolj markantnih osebnosti. Nevenljive in nepregledno velike so njegove zasluge, katere si je pridobil kot vsestransko delavni glavar za Kranjsko. Na Štajerskem, Koroškem in Goriškem je bil manj znan, ker mu je bila kot uplivnemu politiku na Dunaju predvsem pri srcu Kranjska. Štajerci, Korošci in Goričani se v mnogih točkah niso strinjali z njegovo politiko. Po vrnitvi iz pregnanstva je rajni dobil nekaj zvestih pristašev samo še na Kranjskem, kjer je obdržal med starejšimi somišljeniki do svoje smrti precej vpliva. Pri spominu na osebnost blagopokojnega ne smemo pozabiti na njegovo neustrašeno delo za uveljavljanje katoličanstva med Slovenci in na njegovo moč v SLS vrstah, kjer je držal dolgo vrsto let kot njen voditelj disciplino na višku. Bodi pozabljeno, da je nastopal po vrnitvi iz tujine proti stranki, katero je vodil pod rajno Avstrijo in ostani mu ohranjen dober in trajno hvaležen spomin!

Savinjska dolina. V nedeljo, 11. oktobra se vrši shod SLS zjutraj po ranem opraviilu na Polzeli v dvorani g. Cizeja, popoldne po večernicah pa v St. Petru v običajni dvorani. Poroča poslanec Hodžar. Pridite polnoštevilno.

Somišljenikom šmarskega okraja sporočamo, da posluje tajnik SLS v Šmarju v novem Katoliškem domu vsak torek v tednu in ne vsak petek, kakor je bilo pomotoma natisnato v zadnjem »Gospodarju.«

Roparski napad v vlakcu. Med Zidanim mostom in Ljubljano se je te dni dogodil na osebem vlakcu slučaj drznega roparskega napada. Pri Hrastniku, ko je vlak vozil skozi tunel, je napadel nekega Omerja Ramuča iz Bosne njegov sopotnik ter ga zgrabil za grlo, skušajoč mu izvleči iz žepa listino. Ramiču se je po skrajnem naporu posrečilo roparja obvladati ter ga je predal policiji, ki je ugotovila, da je to neki Ivan Baku iz Gračaca.

Iz poštne hranilnice doznavamo, da se obveznice vojne škode (ratne štete) lombardirajo tudi duhovnikom, ki se v tem oziru smatrajo kot drž. uradniki.

Tajništvo Slovenske ljudske stranke v Celju bo od slej vsak torek zaprto, ker posluje celjski tajnik SLS g. Deržić vsak torek v Šmarju.

Učenc Franc Lassbacher iz Noršinc št. 20 pri Ljutomeru je neznano kam izginil. Deček je malo slaboumen. Kdor kaj o njem ve, naj javi to na naslov: Matija Stajniko, Noršinci pri Ljutomeru.

Popravilo ceste v Logarsko dolino. Srežki poglavar v Gornjemgradu objavlja, da se vršijo na cesti iz Solčave v Logarsko dolino obsežnejša popravila, vsled česar je vsak promet z avtomobili ali vozovi od Solčave naprej do nadaljnjega nemogoč.

Avtoomnibus. Družba, ki pripravlja za Maribor promet z avtoomnibusi, hoče z mestom dobro zvezati tudi okoli. Kakor se čuje, bo avtoomnibus vozil tudi do Poljskave.

Dnevne novice.

Debela goljufija z monopolno soljo. V državni solarni v bosanski Kreki se pridelujejo tri vrste soli: najfinejša in najdražja kuhinjska, industrijska in sol za živino. Industrijski in živinski soli se dodaja železna ruda in od teh raznih dodatkov izvira tudi barva industrijske in živinske soli, ki je rdečkasta, sivkasta itd. Kuhinjske soli stane 1 vagon 22.500 din., industrijske soli pa samo 7500 din. Med raznimi tvrdkami, ki so kupovale v Kreki industrijsko sol, je tudi električno podjetje d. d. v Jajcu, ki rabi za svojo kemično tovarno industrijsko sol. Sol za podjetje v Jajcu je morala biti na poseben način čiščena, morale so se jej odtegniti razne druge soli. Stvarno govoreno, je bila industrijska sol za Jajce še bolj očiščena nego fina kuhinjska sol. Povrh je še imelo to podjetje to prednost, da je lahko odpremljalo svojo sol v lastnih vrečah, med tem ko se shranjuje vsa druga v državnih. Za Jajce je bil določen gotovi maksimalni kontingent te soli, ki se pa faktično nikdar ni izrabljala, niti tedaj ne, ko je bilo podjetje na višku obratovanja. Kako se sol naroča v večjih množinah, to je znano. Oni, ki hoče kupiti več vagonov soli, se mora obrniti na predstavnika državnih monopolov, ta naroči sol pri monopolski upravi in jo potem odpremi na naročitelja. Posel monopolskega podtajnika v Tuzli je opravljal neki Živanovič, ki je odpravljal sol tudi za Jajce. Živanovič je dobro znal, kako velik je kontingent soli za Jajce in da ga tvrdka nikdar ne izrablja. Živanovič je torej brez vednosti kemične tovarne v Jajcu na njeno ime naročal sol pri monopolski upravi in pri tem poslu sta mu še pomagala dva njegova nastavljenca. Za Jajce od Živanoviča naročena sol se je prodajala po celi državi kot najbolj fina in tudi najdražja kuhinjska sol. Kot agent posrednik, ki je prodajal ravnokar omenjeno sol raznim tvrdkam, je nastopal neki Ivežič. Tvrdke so plačevale za industrijsko sol cene kuhinjske soli — masten dobiček sta si delila Živanovič in Ivežič. Obitelji Živanovič in Ivežič sta živeli v celi Tuzli na najbolj razsipnih nogah, sta podpirali razna društva in oba očeta sta bila glavna voditelja tuzlanske Srnao. Ker se je zdelo preveč razsipno življenje Živanoviča sumljivo direkciji monopolne uprave v Kreki, je ta

odredila pregled knjig tvrdke v Jajcu. Pri pregledu so odkrili, da je lansko leto maja meseca od onih vagonov soli, ki so bili naročeni za Jajce, zmanjkalo med potjo 160 vagonov. Vagoni so se na poti med Kreko in Jajcem po partijah od 5—10 pošiljali mesto na jug — na sever. Vsak mesec je bilo pa najmanj na goljufiv način prodanih po 50 vagonov, ki so bili naročeni na ime tvrdke v Jajcu. Pri monopolski aferi v Tuzli, kolikor je dozdej dognano, je bila država oškodovana za tri in pol milijona dinarjev. Živanovič in Ivežič sta pod ključem.

Vinska afera v Zagrebu. Maribor doživlja veliko carinsko afero, bosanska Tuzla monopolsko afero s soljo, Zagreb pa vinsko afero. Hrvatska središnja vinara je nazonjena oblasti, da se je našlo v njenih kletah nad 300 hektov vina več nego ga je tvrdka prijavila finančni kontroli. Pri preiskavi firma ni mogla dati dovoljnega odgovora, odkod ta veliki plus na vinu in radi tega jej je finančna oblast 300 hektov neprijavljenega vina zaplenila in zagrebški mestni magistrat je vinaro še globil s 150.000 D.

Nov nemški list. V Vojvodini je začel s 4. oktobrom izhajati nov nemški list »Der Volksbote.« Izdaja in ureja ga Štefan Kaufmann v Velikem Bečkerek.

V spanju ga je ubil. V Kladanju v Bosni je ubil 20-letni pastir Mabo Masalović svojega tovariša Habdibegoviča, ko je ta spal. Vzrok uboja je maščevalnost. Morilec se je nekaj časa skrival, pa so ga kmalu prijeli in vtaknili pod ključ.

Šarlah v Hercegovini. V Hercegovini se vedno bolj širi šarlah. Posebno v okraju Stolac so okužene cele vasi ter je zbolelo vse prebivalstvo. Orožniki so blokirali več okuženih vasi, da omejijo širjenje epidemije.

Letalska nesreča. Na Grobniškem polju blizu Srbske Požege se je dogodila v sredo letalska nesreča, ki k sreči ni zahtevala človeških žrtv. Letalo je padlo iz precejšnje višine na tla ter se popolnoma razbilo, dočim so letalci, podporočnika Lučić in Hirtz ter mehanik Fritz ostali nepoškodovani. Materijalna škoda je velika.

Zena podkupila morilca moža. Te dni se je dogodil v Starem Soneju grd zločin. Bogatega posestnika Toso Jeliča so našli zjutraj mrtvega na dvorišču. Izkazalo se je, da je bil ustreljen iz lovske puške. Morilca so kmalu našli v osebi mladega nečaka Jose Jeliča. Izjavil je, da ga je podkupila žena umorjenega s 50.000 din., da je izvršil zločin. Zločinsko ženo in njeno 16letno hčerko so zaprli.

Po šestih letih priznan zločin. Zagrebški policiji se je prijavil neki boljše oblečeni gospod, ki je izjavil, da je pred šestimi leti izvršil roparski umor. Dasiravno je zločin ostal neodkrit, ga je vest tako pekla, da ni mogel dalje vzdržati ter se je prostovoljno javil. Policija v interesu preiskave še ni objavila imena skesanega roparja.

Pravo gospodniško milo je naše milo »Gazela«! Zakaj? Zato, ker je sestavljeno iz takih snovi, ki ne kvarijo perila, ampak ga res temeljito čistijo in belijo.

Borza (Avala). Zürich zaključni: Beograd 9.19, Paris 24.02, London 24.11½, Newyork 518.60, Milano 20.83, Praga 15, Wien 73.15, Budapest 0.00726, Berlin 123.40, Brüssel 23.25, Madrid 74.60, Amsterdam 208.35, Varšava 87, Bukarest 2.50, Sofija 3.79, Atena 7.60. — Zagreb, Devize: Paris 260.60—164.60, London 272.42—274.42, Newyork 56.02—56.62, Milano 226.28—227.68, Praga 166—168, Wien 7.894—7.994, Berlin 1.336—1.346, Zürich 1.084—1.093, Newyork 56.20—86.80, Budapest 0.079—0.080. — Valute: dolar 55.32—55.92, česka K 164—166, fira 224.30—226.70.

Priporočamo »Ljudske knjižnice« v Jugoslovanski knjižarni in Ljubljani. 17 predvojnih zvezkov po nizkih cenah ter nova ilustrirana zvezka: 19. zv.: Kazan, volčji pes, br. 18 D, vez. 30 D; 20. zv.: Kralj gora, br. 18 D, vez. 30 D. — Kol.

Dr. Korotanski.

Pet let manjšinskega uprašanja.

(Ob petletnici koroškega plebiscita.)

St. germainška mirovna pogodba je naložila v členih 62—69 Avstriji dolžnost v polni meri varovati narodne manjšine, ki so ostale na njenem ozemlju. Ti členi zasiguravajo rabo materinega jezika vsem državljanom, dajejo pravico ustanavljati si lastne šole in druge vzgojevalne zavode, v katerih so upravičeni rabiti svoj jezik; v krajih, kjer prebiva razmeroma visoko število drugorodnih državljanov, pa mora avstrijska vlada poskrbeti, da se bodo otroci teh v ljudskih šolah mogli poučevati v lastnem jeziku. Politične in državljanske pravice so od narodnostne pripadnosti neodvisne. Iz besedila pogodbe samega je razvidno, da imajo členi o varstvu manjšin namen omogočiti in zasigurati nacionalnim manjšinam v Avstriji nemoten kulturni in gospodarski razvoj na podlagi lastnega jezika, zasigurati jim obstoj kot narodna manjšina.

Tekom pet let se na Koroškem ni izvršila niti ena določba mirovne pogodbe! Niti po črki, še manj po smislu in namenu teh členov niso dobili koroški Slovenci onih pravic, ki so jim po mednarodni pogodbi garantirane in ki stoje pod vrhovnim nadzorstvom Društva narodov. Vlada ni dala koroškim Slovincem niti ene slovenske šole, akoravno prebivajo Slovenci

kompaktno v občinah južne in južnovzhodne Koroške. Humburg je, ako kažejo Nemci na utrakvistične šole, ko sami predobro vedo, da so te šole namenoma ponemčevalnice in poneumnevalnice slovenske dece. Slovenski jezik je dejansko izgnan iz vseh šol. Kjer ga učitelji nemškega mišljenja še rabijo v prvem šolskem letu, je le toliko, kolikor ga neobhodno potrebujejo, da se z otroci morejo sploh sporazumeti.

Zasebne ljudske in zasebne gospodinjke šole vlada koroškim Slovencem ni dovolila — gospodinjko šolo je celo s pomočjo žandarmerije razgnala — akoravno to člen 67 mirovne pogodbe izrecno dovoljuje. O rabi materinega jezika pa ni da bi govorili. Samo treba se peljati enkrat skozi Koroško, pa vsak sam vidi in sliši. Pri nas vsak Nemec, domač ali tuj, nemoteno govori svoj jezik povsod, kjer mu ljubo in drago. In mislim, da je le znak kulturne zrelosti, ako se taka samoposebi umevna naravna pravica pusti vsakemu človeku. Le koroški Nemci — Heimatbundovci — delajo med evropskimi narodi žalostno izjemo.

Duhu členov o varstvu narodnih manjšin bije odločno v obraz vso ono početje vladnih in zasebnih organov, s katerim so onemogočili domači slovenski inteligenci bivanje in delovanje med koroškimi Slovenci. Najzadnja faza zatiranja slovenske manjšine pa se kaže v naskoku na gospodarske institucije Slovencev, na posojilnice. Namen je prozoren. Najprvo so vzeli ljudstvu inteligenco, voditelje, zdaj mu skušajo izpodmakniti temelj gospodarske neodvisnosti. S tem jim hočejo odvzeti vso nacionalno odporo silo. Vzeli so narodnemu telesu koroških Slovencev glavo, nogo in roke, pustili mu samo še srce, ki čuti vse gorje zatiranja! Ko so tako skoro popolnoma onemogočili naravni razvoj narodu, stikajo povsod za »irredento«, celo pri nedolžnih cerkvenih slovesnostih.

Ko avstrijska, ozir. koroška vlada ni izpolnila mednarodne obveznosti glede koroških Slovencev in ni niti volje pokazati jih kedaj izpolniti, je s tem pač izgubila pravico vladati nad slovensko manjšino. Kdor ne izvršuje dolžnosti, nima tudi ne pravic, ki so kot korrelat zvezane s temi dolžnostmi.

Ko avstrijski Nemci — skoro vse stranke brez izjeme — v odkritem teptanju mirovne pogodbe zahtevajo priključitev k Nemčiji, nimajo nobene pravice — ne pozitivno pravne ne naravne — potegniti s seboj v rajh koroške Slovence. Mi nikakor ne zanikavamo Nemcem prirodne pravice samoodločbe, zahtevamo pa isto tudi za se, in sicer za zadnji drobec svojega naroda. Naša glasna in odločna zahteva ob nemškem »Anschlussu« — tudi koroške Slovence zahtevamo nazaj, kamor spadajo po narodnem in zgodovinskem pravu. Nam so sicer podpisane pogodbe svete — a obvezne so za vse pogodbene dele enako, kršitev na eni strani pomeni ukinitve obveznosti na drugi. Za avstrijskim »Anschlussom« — morajo koroški Slovenci do zadnje duše priti v Jugoslavijo! Ta misel in ta zahteva mora ob petletnici plebiscita preiti v kri vsakega Jugoslovana!

Iz Maribora.

Škofa dr. Karlina in lavantinsko duhovščino hoče prepeljati v radikalno stranko bivši goreč demokrat, zdravnik dr. Tavčar iz Radeč. Namerava — ako še ni — prositi za avdienco pri našem g. knezoškofu dr. Karlinu, mu predložiti, kako koristno bi bilo za vero, ako se duhovščina prikloni radikalom ter mu priporočati, da s posebno poslanico svoje duhovnike k temu pozove. Nato misli dr. Tavčar obiskati vsa lavantinska župnišča in na podoben način pripravljati duhovnike za radikale. Na Kranjskem bi isti pošel vršil župnik Bajc, ki bajc želi tudi k našemu škofu v avdienco. Oba dr. Tavčar in Bajc sta bila v Beogradu ter dobila od radikalnega vodstva navodila. Ako sta razun navodil dobila od Beograda še kaj drugega, da lažje izvedeta svoje načrte, ne povesta. — Istočasno smo zvedeli, da hodi tudi bivši kraljevski namestnik Hribar po Mariboru, ter išče, koga bi — vlovil.

Notar dr. Firbas — osemdesetletnik. Danes, dne 9. t. m., praznuje znani mariborski rodoljub notar dr. Firbas svoj 80letnico. G. dr. Firbas je bil rojen dne 9. 10. 1845 v Bišu, okraj St. Lenart, v Slov. gor. Študiral je gimnazijo v Mariboru, odkoder se je podal po odlično končani maturi v Gradec in na Dunaj, kjer je študiral najpopreje jezikoslovje, nato pa pravo. Vmes je bil odgovoritelj pri ugledeh českih plemenitaskih rodbinah ter ud raznih narodnih českih društev. Leta 1885 se mu je po hudih naporih posrečilo dobiti mesto notarja v Brežicah, kjer je pričel takoj živahno delovati na narodnem polju; ustanovil je Čitalnico, kjer je ostal predsednik do svojega odhoda in bil je med ustanovitelji tamošnje posojilnice. V Maribor je prišel za notarja leta 1896. Tudi tu je nadaljeval svoje v Brežicah začeto narodno delo in ga srečamo kmalu kot predsednika mariborske Čitalnice. Ves čas svojega bivanja v Brežicah in v Mariboru se je zavzemal za vso energijo in požrtvovalnostjo za slovensko uradovanje. Takrat se je boj za slovensko uradovanje šele začel in takratni rodoljubi so morali radi tega prestati mnogo neprijetnosti in preganjanja. Kot narodni delavec zasluži g. Firbas vse priznanje našega naroda. Kljub svojim 80 letom je g. jubilar še vedno čil, zdrav in vesel. Zaslužnemu narodnemu delavcu in starešini narodnih borcev v Mariboru čestita tudi »Naša Straža« ter mu želi: Še na mnoga leta!

Nocoj ob osmih vsi na Koroški narodno-obrambni večer, ki se vrši v dvorani Zadržne gospodarske banke. Vstopnice od 2—6 din. se dobijo eno uro pred začetkom pri dnevni blagajni, poprej pa še v pisarni Prosvetne zveze. Mariborčani, Slovenska Koroška Vas kliče!

Za manifestacijo v nedeljo, 11. oktobra. Vsa narodna

To je veselje, taka pena!

Kdor uporablja »GAZELA« milo, ima prijetno delo in je hitro golov. Jaz ne perem nikdar z drugim kakor z »GAZELA« milom.

društva prejmejo poseben načrt, kje se imajo v nedeljo zbirati. Začetek zbiranja ob 8. in pol. Prosimo, da se držijo društva natančno očitanege vsporeda. Pričakuje se, da naše narodno občinstvo ne bode gledalo ob strani, temveč da se vsi do zadnjega udeležijo spreveda. Upamo, da ne bode videti med sprevedom in časom shoda po gostilnah in kavarnah narodno zavednih ljudi.

Akademija Jugoslovanske matice v soboto 10. oktobra. Opozarjamo, da se vstopnice dobijo v predprodaji v trgovinah Vilko Weigl, Zlata Brišnik in obeh prodajanjah Tiskarne sv. Cirila. Vstopnina: sedeži po 15 in 10 D, stojšča po 5 D, dijaki po 2 D. Začetek točno ob 8. uri. — Jugoslovani, v nedeljo vsi v spreved! Koroška na kliče na pomoč!

Pevski zbori pri nedeljski manifestaciji. Zbirališče pevcev mariborskih in okoliških društev je na Trgu svobode točno ob pol 9. uri zjutraj, odkoder se korporativno odkoraka pod vodstvom g. Premrou-a k manifestacijskemu sprevedu. Pevci ostanejo v sprevedu skupaj. Pred magistratom se zapoje pesem »Gor čez izaro«. Prosi se točne udeležbe.

Članicam ženskih društev! Sestre! Vabimo vas, da se zanesljivo udeležite v nedeljo velikega manifestacijskega obhoda povodom petletnice koroškega plebiscita. Zbirališče ženskih društev ob 9. uri v Miloš Obiličevi ulici (ta ulica veže Trubarjevo z Vrazovo ulico), narodnih noš pa pred realko. — Mariborsko slovensko žensko društvo.

Na ustanovni občni zbor Slovenskega pevskega društva Maribor ste iskreno vabljeni vsi, ki hočete v našem krogu gojiti pevsko umetnost. Vabimo vas, ki ste nas podpirali, dajali poguma, sodelovali pri pripravi, posebno še Vas vse, ki ste se že izjavili za sodelovanje. Vemo, da mnogim nismo mogli poslati osebnega obvestila, pa so z nami in za naše delo, zato naj ti sprejmejo to-le naše vabilo! V ponedeljek 12. oktobra 1925 ob 6. uri popoldne je torej naš prvi skupni sestanek! Nastaviti smo morali manj prikladno uro, vendar Vas kljub temu pričakujemo! — Ustanovni občni zbor se torej vrši 12. oktobra 1925 ob 18. uri v dvorani Zadržne gospodarske banke v Mariboru, Aleksandrova cesta 6.

Odbor društva »Slomšek«. Na 73. rednem občnem zboru »Slomšek«, društva mariborskih bogoslovcev se je za 1. 1925-26 izvolil sledeči odbor: preds.: Munda Matija II. I., tajnik: Drževnik Milan II. I., blagajnik: Pušnjak Bogomir II. I., knjižničar in urednik »Lipice«: Kocbek Edvard II. I. in čitalničar: Lesjak Karol I. I. To se daje na znanje čč. duhovnikom-starejšinom in vsem bratskim društvom. Pismena obvestila novega odbora se ne bodo razpošiljala. Vsi dopisi naj se pošiljajo na naslov: »Slomšek«, društvo bogoslovcev v Mariboru, Glavni trg 7.

Apel na jugoslovansko javnost. V nedeljo ob pol dveh popoldne se bo ustavilo na našem kolodvoru največje švicarsko pevsko društvo »Baseler Liedertafel«. Društvo koncertuje samo na Dunaju in v Trstu. Iz listov je razvidno, da se turneje udeležuje mogočna četa 180 grl, ki v Mariboru prvič stopi na slovensko zemljo. Dasi je nedelja namenjena popolnoma drugi manifestaciji, na noben način ne smemo prezreti, da je ta sprejem za narodni značaj našega mesta največjega pomena. Še te dni je trdil namreč nekdo po inozemskih listih, da je Maribor nemški in da mi sploh ne eksistiramo. Mariborčani, pokažimo švicarskim gostom, da so stopili na jugoslovansko zemljo, da je Maribor naš in kaka je naša slovenska gostoljubnost.

Izvanredna seja mestnega občinskega sveta mariborskega se vrši v soboto, dne 10. oktobra 1925 ob 5. uri popoldne v prostorih mestne posvetovalnice. Dnevni red: 1. Predlog Jugoslovanske Matice, da se preimenuje ena ulica v »Ulico 10. oktobra« ter da se pošlje g. ministru zunanjih zadev prošnja radi Koroške. 2. Eventualno sklepanje radi nakupa dragonske vojašnice.

Narodno gledališče. Na simfonijskem koncertu, ki se bo vršil v soboto, 17. t. m. v veliki Götzovi koncertni dvorani, in ki je ob enem poslovljni večer ravnatelja opere g. A. Mitroviča ter operne primadone ge. Mitrovičeve, se bo izvajal sledeči program. 1. Prometej — ouvertura; 2. Larghetto in rondo iz D-dur koncerta za violino (Fani Brandlova); 3. Koncertna arija (Ančica Mitrovič) in 4. Peta simfonija, vse od Beethovena. (Dirigent koncerta Andro Mitrovič). Cene prostorom: parter 30, 25, 20 in 10 D, balkon 15 D, stojšča (le za dijače) 3 D. Predprodaja vstopnic se vrši pri gledališki blagajni (Slovenska ulica 27) od 9. do 12. ure 50 min. in od 3. do 5. ure popoldne.

Zaposlovanje inozemskih delavcev. Oblastna inspekcija dela v Mariboru objavlja uradno sledeče: Na temelju zakona o zaščiti delavcev in pravilnika o zaposlovanju inozemskih delavcev je ministrstvo socialne politike mnogim inozemcem odbilo prošnje za zaposlenje, ozir. ni podaljšalo že izdanih dovoljenj. V smislu ministrskega rešenja z dne 30. septembra 1925 U br. 322-IV. se vsi taki negativni odloki preklicujejo, v kolikor zadevajo isti inozemce, ki so bili zaposleni v tuzemstvu, še predno je zakon o zaščiti delavcev stopil v veljavo, to je, ki so bili zaposleni v tuzemskih službah že pred 14. VI. 1922. Za vse navedene inozemce morajo njihovi delodajalci, če reflektirajo nanje, čimprej vložiti nove prošnje za zaposlenje. Isto velja za vse inozemske delavce, katerih prošnje so bile rešene pod pogojem, da si pridobijo naše državljanstvo. Tudi za te so dolžni delodajalci vložiti čimprej ponovne prošnje za zaposlenje, ne glede na datum, ko izteče rok dovolila. Za vse ostale, to je za inozemce, ki so bili v tuzemstvu zaposleni po 14. VI. 1922, veljajo še vnaprej v polnem obsegu predpisi par. 103. zakona o zaščiti delavcev, ter se v tem pogledu dosedanja praksa ne izpremeni.

Pouk o stenografiji, in sicer slovenski, hrvatski in nemški (novi, v Nemčiji uradno uvedeni sistem »Einheitsstenographie«) daja profesor Rakuša (Drž. trgovska šola, Zrinjskega trg 1). Honorar za uro 5 D. Prijave sprejema dnevno.

Esperantsko društvo v Mariboru je imelo dne 3. oktobra svoj občni zbor. Iz poročil društvenih funkcijonarjev je treba posebno poudariti zelo uspešno delovanje v esperantskih tečajih, ki so oživeli lansko jesen po predavanju g. dr. Dušana Maruzzija iz Zagreba. Po podelitvi absolutorija g. blagajniku dr. Janu se je izvolil naslednji odbor: predsednik g. F. Dobravec, odborniki gospe dr. Haasova in Lichtenwallnerjeva in gg. dr. Winterthaler, Kitzler, Krepelka in Bratoš. Društvo pripravlja za prihodnji teden veliko esperantsko razstavo v zvezi s predavanjem o esperantizmu. Sodelovanje sta že obljubila predsednik jugoslovanske esp. lige dr. D. Maruzzi in glavni tajnik g. Rotkovič. Delovanje društva obeta torej biti tudi v bodočem poslovnem letu zelo plodonosno.

Vsako soboto veliki koncert žel. godbe »Drava« v Grajski kleti brez vsake vstopnine in zvišanja cen.

Električni tok. V nedeljo, dne 11. t. m., prekine elektrarna Fala dobavo električnega toka od 7. do 15. ure. Napravo je smatrati ves čas pod tokom.

LISTEK.

Mali svet naših očelov.

Roman v treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijansčine.

»Da, da, da, da«, je rekel stric, kakor da bi pričakoval ta odgovor, to fantastično poezijo.

»Jaz grem tudi, veš, dobila bom čaj!« mu je rekla deklica. Stric se je nasmehnil: »Tem boljše! To bo zares dragocen spomin.« Ko je Franco videl, da je uničena njegova nežna priprava verskih in pesniških spominov, se mu je stegnil obraz. »In ta Gilardoni?« je vprašala Luiza. »Pravkar je prišel«, je rekel Ismael ter šel skozi vrata s svojo svetiljko.

Profesor Gilardoni je povabil Maironijeve in dono Estero Bianchi, naj gredo po polnočnici k njemu na čaj. Čakali so nanj, da je prišel iz Niscioree, kamor je bil šel po gospodično, ki je živela tam sama z dvema starima služkinjama, odkar je bil umrl leta 1852. njen oče. Dobri profesor je pustil po preteku primerne dobe gospo Terezijo skrivaj na cedilu. V tej težki dobi okrevanja srca, ko je bil še slaboten in v vedni nevarnosti, da se povrne bolezen, se je mnogo premalo čuval pred lepim živahnim obrazom, ognjenimi očmi in razposajeno veselostjo princezinje iz Niscioree, kakor sta jo nazivala Maironijeva. Po telesu in po duhu je bila tako različna od gospe Terezije. Krasne oblike njene stasite postave so vzbujale čustvo ljubezni, ki je bilo tako različno od onega, da se je profesorju zdelo, da jo ima lahko rad, ne da bi pri tem žalil svete podohe Luizine matere. In res, vedno bolj je povečeval to sliko, vedno više in više jo je dvigal k nebu, tako visoko, da je med njimi in njo bilo že nekaj oblakov. Sprva so bili čisto majhni oblaki, sedaj pa že bolj temni, in pripravljalo se je, da se bo razprostrla končnoveljavna plast oblakov. Napram doni Esteri je bil še bolj boječ, kakor napram gospe Tereziji. Čutil je neko podzavestno potrebo, da ljubi brez upa, da se je potem lahko pomiloval, iz naslade dvojne nežnosti, napram lepi osebi in napram sam sebi. In v svoji boječosti je bil prav zadovoljen, da se je imel opravičevati z veliko razliko starosti in zunanosti. Ker se pa ni prav nič branil pred temi zvitimi očmi, gostimi zlatimi lasmi, nežnim snežnobelim vratom, ker je vedno in vedno vsrkaval v svoje srce sveži glas in srebrni smeh, je bil mož v nevarnosti, da bo brezupno zgorel.

Estera je bila stara sedemindvajset let, a jih je kazala dvajset let, razen v nežni hoji in neki skriti, čudoviti izkušnosti, ki ji je sijala iz oči. Ni si želela, da bi ujela tega spoštljivega čestilca, vendar ga je držala na nitki ter ji je to ugajalo, ker se ji je zdel velik, učen duh. Da bi si upal govoriti ji o ljubezni, da bi se mogla poročiti s to rumenkasto, velo, suho učenostjo, to ji ni prišlo niti na misel. Vendar ni hotela udušiti nežnega plamenčka, ki je bil njej v čast, njemu pa gotovo v veselje. In če se je kdaj smejala radi tega z Luizo, ni bila nikdar ona, ki bi se začela prva smejati, in je vedno takoj dodala: »Ubog gospod Gilardoni! Ubogi profesor!«

Naglo je vstopila, zlatolaso glavico je imela zavito v veliko, črno kapuco, kakor da bi se pomlad za šalo oblekla v zimo. Zima je prišla za njo, vrat je imela ovit z velikim šalom, iznad katerega je štrlel ves žareč in rdeč, od snega razdraženi profesorski nos. Bilo je že pozno. Vsi so se poslovili od strica, ki je ostal sam s svojim mlekom in lučjo, pred zadnjo žerjavico umirajočega brinja.

(Dalje prihodnjič.)

Širite „Našo Stražo“!

Učenec se sprejme v trgovino z mešanim blagom, le tisti, kateri ima veselje do trgovine, ne pod 15 let star, z dobrim šolskim spričevalom in dober računar, pri trgovcu Hinko Krefl, Ptuj. 502

Majar s 4 delovnimi močmi se sprejme. Marija Lininger, Maribor, Korosčeva ulica 32. 1236

Žepna ura v taški se je zgubila iz Cankarjeve ulice na trg. Odda se naj Maribor, Cankarjeva ulica 6. 497

Martijve zastopnike išče stara zavarovalnica v vseh krajih prevaljskega marenberskega in slovenjegraškega okraja. Javijo naj se le tamošnji domačini na upravo lista pod »Trajen dober zastužek.« 487

Pletene jopice, bluže, telovnike za moške in ženske, sviterje, kostume, spodnja krila, pelerine, kapice, nogavice, dokolenice itd., vse iz najboljših volne, dobro izdelano in za nizko ceno dobite v strojni pletarni M. Vezjak, Maribor, Vetrinjska ulica 17. 489

Dobro žgane zidake, bobrasto strešno opeko, opeko za tlakovanje ponuja krožna peč Tischernitschek, Kamnica. Mestni naslov: Maribor, Trubarjeva ulica 5. — Oddaja se tudi potrta in preveč žgana opeka. 486

Kavarna »Mestni park«. Vsak dan svira znani Šlager-Trio »Šmid-Hercer-Bernkopf« od 21. do 1. ure in popoldne (pri lepem vremenu) od 17. do 19. ure.

Armin Ellinger

trgovina usnja in čevljarskih potrebščin

Kralja Petra trg 9. MARIBOR Kralja Petra trg 9.

KUPIM

za 500.000 švic. frankov
zbirke pisemskih
znamk,

vendar samo boljše objekte, kakor tudi posamezne raritete in stare znamke na kuvertah po najvišjih cenah. Izrabite ugodno priliko, ki se nudi.

Plačam takoj v gotovini v poljubni veljavi. Najstrožja diskrecija. Za dragocene stvari pridem sam. Izčrpne ponudbe z navedbo cene nasloviti na Eugen Sekula, Villa „Heimeli“, Luzern (Švica). — Pazite na adresi! — (Korespondenca: francosko, angleško, nemško). — J. H. 5115 Lz.

URADNIKA

popolnoma samostojnega v vsem posojilničnem poslovanju (knjigovodstvu, korespondenca, zemljiška knjiga itd.), poštenega in zanesljivega, sprejme za takojšnji ali čimprejšnji nastop Posojilnica v Gornji Radgoni. Pogoji: zmožnost, voditi društveni pevski zbor in sodelovanje v prosvetnih društvih. Prošnje s spričevali o dosedanjem službovanju in zahtevki plače je vložiti čimprej na načelstvo imenovane posojilnice. 498

VOLTA

DOMAČA
ŽARNICA

TOVARNA
VOLTA d.d.
MARIBOR

Širite „Našo Stražo“!

Učenec se sprejme v trgovino z mešanim blagom, le tisti, kateri ima veselje do trgovine, ne pod 15 let star, z dobrim šolskim spričevalom in dober računar, pri trgovcu Hinko Krefl, Ptuj. 502

Majar s 4 delovnimi močmi se sprejme. Marija Lininger, Maribor, Korosčeva ulica 32. 1236

Žepna ura v taški se je zgubila iz Cankarjeve ulice na trg. Odda se naj Maribor, Cankarjeva ulica 6. 497

Martijve zastopnike išče stara zavarovalnica v vseh krajih prevaljskega marenberskega in slovenjegraškega okraja. Javijo naj se le tamošnji domačini na upravo lista pod »Trajen dober zastužek.« 487

Pletene jopice, bluže, telovnike za moške in ženske, sviterje, kostume, spodnja krila, pelerine, kapice, nogavice, dokolenice itd., vse iz najboljših volne, dobro izdelano in za nizko ceno dobite v strojni pletarni M. Vezjak, Maribor, Vetrinjska ulica 17. 489

Dobro žgane zidake, bobrasto strešno opeko, opeko za tlakovanje ponuja krožna peč Tischernitschek, Kamnica. Mestni naslov: Maribor, Trubarjeva ulica 5. — Oddaja se tudi potrta in preveč žgana opeka. 486

Kavarna »Mestni park«. Vsak dan svira znani Šlager-Trio »Šmid-Hercer-Bernkopf« od 21. do 1. ure in popoldne (pri lepem vremenu) od 17. do 19. ure.

Armin Ellinger

trgovina usnja in čevljarskih potrebščin

Kralja Petra trg 9. MARIBOR Kralja Petra trg 9.

POPRAVILA

MEHANIČ IVAN LEGAT

Specialist za pisarniške stroje

MARIBOR

samo Vetrinjska ulica 30.

Telefon št. 434.

Kurje oči.

Claven je mast.
Zaščitni snak.
Dobl se v lekarnah in drogerijah ali naravnost v tovarni in glavnem skladišču
M. Hrnjak, lekarnar
Sisak.

Inserirajte!

METALLUM

baterije za svetiljke

Radi izborne kvalitete Vam priporočamo nabaviti si jesen in zimo

KARO-čevlje

Lastne delavnice — solidne cene.

MARIBOR, Koroška cesta št. 19.

Le najboljše je najceneje.

Sladkor najcenejši

in sicer: 1 kg kocke din. 14.50, 1 kg kristal din. 13, v posodružnici Julio Meinel, Maribor, Gosposka ulica 7.

Sladne klice

najboljše krmilo za živino zopet oddaja: Pivovarna T. G. Maribor. 496

ZLATOROG

Katera gospodinja ne pozna v modro-rumene skatle paketiranega

Zlatorog - terpentinovoga mila,

katero je vsled čudovitega uspeha pri pranju in velike izdatnosti splošno priljubljeno!

Zlatorog-terpentinov milo se izdeluje iz najboljših surovin z dodatkom terpentina, je torej tudi za najfinejšo perilo popolnoma neškodljivo! Zlatorog-terpentinov milo je najboljšo, najdragocenejše, zlata vredno!

Da to simboliziramo in vzbudimo tudi v najširših krogih zanimanje za to neprekosljivo milo, se vpreša od 1. avgusta t. l. v vsaki tisoči komad 10-frank-zlatnik, kateri se pojavi pri uporabi mila. Dosedaj se je našlo že mnogo zlatnikov!

Poskusite tudi vi srečo, kupite komad

ZLATOROG

terpentinovoga mila,

perite z njim in prepričajte se o njegovi izvanredni kakovosti. — Morda boste tudi Vi našli zlatnik!

